

Sygn. akt I C 588/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2017 roku

Sąd Rejonowy w Ciechanowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Kamila Rzucidło-Sidorska

Protokolant Olga Olech

po rozpoznaniu na rozprawie

w dniu 09 maja 2017 roku w Ciechanowie

sprawy z powództwa (...) z/s w W.

przeciwko K. D.

o zapłatę

I. powództwo oddala;

II. zasądza od powoda (...) z/s w W.

na rzecz pozwanego K. D. kwotę 2.400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) wraz z podatkiem VAT od tej kwoty, tytułem zastępstwa prawnego udzielonego z urzędu przez radcę prawnego I. K..

Sygn. akt I C 588/16

UZASADNIENIE

Powód (...) z siedzibą w W. reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika z wyboru w osobie adwokata M. P. wniósł do tutejszego sądu pozew przeciwko K. D. o zapłatę kwoty 9.950,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 4 lipca 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu wypłaconej poszkodowanemu kwoty odszkodowania, które to roszczenie wywodził z art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2016 roku, poz. 2060 t. j.). Ponadto wnosił o zasądzenie kosztów postępowania zgodnie z załączonym wykazem kosztów. (pozew – k. 2-4 akt)

Pozwany K. D. reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika z urzędu w osobie radcy prawnego I. K. wniósł o oddalenie powództwa w całości, natomiast pełnomocnik wnosił o zasądzenie na jego rzecz kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu, które mu to koszty nie zostały opłacone w całości, ani w części. (protokół rozprawy – k. 71 akt, pismo – k. 59-63 akt)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W godzinach wieczornych, w dniu 25 grudnia 2014 roku kierujący samochodem marki B. o numerze rejestracyjnym (...) K. S. wraz z narzeczoną, która była w ciąży i jej 6-letnim synem wracał od przyszyłych teściów ze wsi J. przez wieś

G. gm. O. do domu do C.. Tego dnia panowały trudne warunki atmosferyczne – padał śnieg z deszczem, przez co było bardzo ślisko i nie można było jechać z prędkością większą niż 30-40 km/h. Samochód K. S. był wyposażony w opony zimowe. Będąc na wysokości posesji pozwanego K. D. – za łukiem drogi - bezpośrednio pod koła samochodu kierowanego przez mężczyznę wyskoczył pies – długowłose owczarek. K. S., by zapobiec przejechaniu zwierzęcia, skręcił kierownicą i uderzył w rów, następnie samochód wybił się z niego i stanął na dachu. W wyniku w/w zdarzenia doszło do uszkodzenia pojazdu K. S.. Pies po zdarzeniu nie ucierpiał.

dowód: notatka informacyjna o zdarzeniu drogowym – k. 5 akt, druk zgłoszenia szkody w pojeździe – k. 6-10 akt, pismo (...) S.A. z siedzibą w W. z dnia 17 kwietnia 2015 roku – k. 11 akt, zeznania świadka K. S. – k. 78 akt, zeznania świadka M. D. – k. 73-74 akt, zeznania pozwanego – k. 71-72,79 akt, zdjęcia z wypadków – k. 64-67 akt

Wybiegnięcie zwierzęcia z nieruchomości spowodowane było wybuchem petardy i otworzoną bramą wejściową do posesji K. D..

dowód: zeznania świadka K. S. – k. 78 akt, zeznania świadka M. D. – k. 73-74 akt

Po 20 - 30 minutach od wypadku na jego miejsce przyjechały służby – pogotowia, straży i policji. Na małżonkę pozwanego – M. D. nałożono mandat karny za wykroczenie z art. 77 KW w wysokości 100,00 zł za niezachowanie środków ostrożności przy trzymaniu zwierzęcia, który to mandat kobieta przyjęła.

dowód: mandat karny nałożony na M. – k. 70 akt, zeznania świadka K. S. – k. 78 akt, zeznania świadka M. D. – k. 73-74 akt, zeznania pozwanego – k. 71-72,79 akt

Małżonkowie D. mają dwa gospodarstwa rolne – jedno w miejscowości G. (gm. O.), drugie w miejscowości F. (gmina K.). Na obu tych nieruchomościach są również domy w których przebywają małżonkowie. Około 3-4 lata temu na prośbę małżonki, K. D. nabył dla niej psa rasy - owczarek. Na obu posesjach małżonków znajdują się miejsca przeznaczone dla tego zwierzęcia – budy, legowiska. Pies więcej czasu przebywa z M. D. we wsi F., okazjonalnie wraz z nią podróżuje – czy to do wsi G., czy to do matki M. D.. Dwa dni przed zdarzeniem małżonka pozwanego przywiozła psa do G.. Małżonkowie posiadają jednego psa, ponieważ lubią zwierzęta, nie zaliczają go do gospodarstw rolnych, które prowadzą.

dowód: zeznania świadka K. S. – k. 78 akt, zeznania świadka M. D. – k. 73-74 akt, zeznania pozwanego – k. 71-72,79 akt

K. D. w dacie zdarzenia nie korzystał z ochrony ubezpieczeniowej, albowiem nie zawarł umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników w związku z posiadaniem gospodarstwa rolnego. Tym samym na mocy art. 98 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2016 roku, poz. 2060 t. j.) powód zobowiązany był do wypłaty poszkodowanemu K. S. odszkodowania za szkodę w pojeździe marki B.. (...) przyznał i wypłacił mu kwotę 9.950,00 zł.

dowód: pismo powoda z dnia 21 kwietnia 2015 roku – k. 12 akt, potwierdzenie dokonania na rzecz poszkodowanego przez powoda w dniu 23 kwietnia 2015 roku przelewu przyznanej kwoty odszkodowania na jego konto bankowe – k. 13 akt, arkusz ustalenia wartości pojazdu do wyceny nr (...) wraz z arkuszem ustalenia wartości pojazdu w stanie uszkodzonym – k. 14-17 akt, kalkulacja naprawy nr (...) – akt 18-28 akt

(...) z siedzibą w W. w dniu 25 maja 2015 r., - doręczonym w dniu 3 czerwca 2015 r. - wezwał K. D. do dobrowolnego uregulowania należności w wysokości 9.950,00 zł. W odpowiedzi na powyższe pozwany odmówił wypłaty odszkodowania.

dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 25 maja 2015 roku wraz z potwierdzeniem odbioru – k. 29-29v akt, pismo pozwanego z dnia 30 kwietnia 2015 roku skierowane do powoda 68 – k. akt

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach niższej sprawy oraz na podstawie zeznań świadków –K. S.

i M. D., jak również na podstawie zeznań samego pozwanego. Nadto tak ustalony stan faktyczny był w zasadzie bezsporny pomiędzy stronami.

Jedynymi okolicznościami, które były odmiennie opisywane przez strony była bezpośrednia przyczyna zdarzenia, której skutkiem było uszkodzenie samochodu marki B. należącego do K. S.. Powód wskazywał, że spowodowane było to bezpośrednim wtargnięciem psa pod koła kierowanego przez w/w samochodu, natomiast zdaniem pozwanego wypadek spowodowany był niestosowaniem prędkości przez poszkodowanego do warunków atmosferycznych panujących tego wieczoru na drodze.

Sąd nie dał wiary w tym zakresie twierdzeniom pozwanego albowiem podczas swoich zeznań pozwany sam wskazał, że brama na jego posesję była uchylona i „hipotecznie” pies mógł z niej wyskoczyć, co potwierdziła podczas zeznań również jego małżonka oraz świadek K. S., który dodatkowo wskazał, że po zdarzeniu osoba – starszy pan będący na nieruchomości pozwanego przeprosił go za zajście i wytłumaczył, że pies wystraszył się petardy i wybiegł na drogę. Poza tym za wersją powoda przemawia fakt przyjęcia przez żonę pozwanego mandatu karnego, jak również treść notatki informacyjnej funkcjonariuszy policji o zdarzeniu, w której wskazane zostało, że „przyczyny (zdarzenia) nie (nastąpiły) z winy uczestnika (tj. kierującego K. S.) – (zaś za przez) obiekty, zwierzęta na drodze”.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

W ocenie sądu roszczenie powoda nie zasługiwało na uwzględnienie i jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

Powód (...) z siedzibą w W. swoje roszczenie w stosunku do pozwanego K. D. wywodzi z treści art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2016 roku, poz. 2060 t. j.), zgodnie z którym z chwilą wypłaty przez Fundusz odszkodowania, w przypadkach określonych w art. 98 ust. 1 pkt 3 i ust. 1a, sprawca szkody i osoba, która nie dopełniła obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2, są obowiązani do zwrotu Funduszowi spełnionego świadczenia i poniesionych kosztów.

Przepis art. 4 w/w ustawy stanowi, że ubezpieczeniami obowiązkowymi są:

- 1) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, zwane dalej "ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych";
- 2) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego, zwane dalej "ubezpieczeniem OC rolników";

Natomiast zgodnie z art. 98 ust 1 w/w ustawy do zadań Funduszu należy zaspokajanie roszczeń z tytułu ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, w granicach określonych na podstawie przepisów rozdziałów 2 i 3, za szkody powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

3) na osobie, w mieniu, w mieniu i na osobie, gdy:

- a) posiadacz zidentyfikowanego pojazdu mechanicznego, którego ruchem szkodę tę wyrządził, nie był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych,
- b) posiadacz zidentyfikowanego pojazdu mechanicznego, którego ruchem szkodę tę wyrządził, zarejestrowanego za granicą na terytorium państwa, którego biuro narodowe jest sygnatariuszem Porozumienia Wielostronnego, nie był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, a pojazd mechaniczny był pozbawiony znaków rejestracyjnych, bądź znaki te nie były, w momencie zdarzenia, przydzielone temu pojazdowi przez właściwe władze,

c) rolnik, osoba pozostająca z nim we wspólnym gospodarstwie domowym lub osoba pracująca w jego gospodarstwie rolnym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z posiadaniem przez rolnika tego gospodarstwa rolnego szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia, a rolnik nie był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC rolników.

Zaś zgodnie z ust. 1a tego przepisu - do zadań Funduszu należy także zaspokajanie roszczeń z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody, o których mowa w ust. 1 pkt 3 lit. a, w przypadku wyrządzenia szkody w związku z ruchem pojazdu mechanicznego, jeżeli zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 28 lit. c ustawy o działalności ubezpieczeniowej państwem członkowskim umiejscowienia ryzyka jest Rzeczpospolita Polska.

Analiza zgromadzonego materiału dowodowego nie wskazuje, że w niniejszej sprawie zachodzą podstawy do przyjęcia przez stronę pozwaną – K. D. odpowiedzialności za skutki wypadku z dnia 25 grudnia 2014 roku.

Zgodnie z art. 50 ust. 1 cytowanej ustawy, z ubezpieczenia OC rolników przysługuje odszkodowanie, jeżeli rolnik, osoba pozostająca z nim we wspólnym gospodarstwie domowym lub osoba pracująca w jego gospodarstwie rolnym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z posiadaniem przez rolnika tego gospodarstwa rolnego szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia.

Kluczowe dla określenia zakresu ubezpieczenia OC rolników jest użycie przez ustawodawcę sformułowania „szkoda związana z posiadaniem gospodarstwa rolnego”

Ubezpieczenie nie obejmuje zatem całej odpowiedzialności cywilnej osób objętych ubezpieczeniem. Przedmiotem ubezpieczenia jest jedynie konkretny wycinek tej odpowiedzialności. Odpowiedzialność za szkody związane z posiadaniem gospodarstwa rolnego oznacza, że ubezpieczyciel nie będzie odpowiadał za szkody związane z inną sferą aktywności życiowej osoby ubezpieczonej. W szczególności chodzi tu o szkody związane przez ubezpieczonego innej działalności gospodarczej niż działalność rolnicza, czy też sferą życia prywatnego.

W praktyce rozgraniczenie tych sfer bywa trudne. Przykładowo, w przypadku wyrządzenia szkody przez zwierzęta gospodarskie wchodzące w skład gospodarstwa (np. krowy, konie itp.) rolnik poniesie odpowiedzialność, jeśli wystąpią przesłanki wskazane w art. 431 KC.

Istota niniejszej sprawy sprowadza się, więc do ustalenia czy pies – owczarek, który w chwili zdarzenia przebywał na nieruchomości pozwanego - rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne – jest zwierzęciem gospodarskim.

Definicja zwierzęcia gospodarskiego wskazana została w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 roku o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2007 roku, poz. 133, 921) Z przepisu tego wynika, że zwierzęta gospodarskie, to:

a) koniowate - zwierzęta gatunków: koń (E. caballus) i osioł (E. asinus),

b) bydło - zwierzęta gatunków: bydło domowe (B. taurus) i bawoły (B. bubalus),

c) jeleniowate - zwierzęta z gatunków: jelen szlachetny (C. elaphus), jelen sika (C. nippon) i daniel (Dama dama) utrzymywane w warunkach fermowych w celu pozyskania mięsa lub skór, jeżeli pochodzą z chowu lub hodowli zamkniętej, o których mowa w przepisach prawa łowieckiego, albo chowu lub hodowli fermowej,

d) drób,

e) świnię (Sus scrofa),

- f) owce (*O. aries*),
- g) kozy (*C. hircus*),
- h) pszczołę miodną (*A. mellifera*),
- i) zwierzęta futerkowe;

Zwierzęta gospodarskie są to zatem zwierzęta chowane w gospodarstwie rolnym w celu uzyskania produkcji towarowej lub siły pociągowej. Do zwierząt gospodarskich nie jest zaliczany pies.

Tożsame stanowisko zajął Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. w wyroku z dnia 12 maja 2010 roku, sygn. akt IV SA/Wa346/10 stwierdzając, że okoliczność, iż hodowla psów rasowych jest traktowana jako dział specjalny produkcji rolnej nie oznacza, że pies powinien być traktowany jak zwierzę gospodarskie (publik. LEX 785820)

Także i w doktrynie utrwalone jest stanowisko, że pies nie jest zwierzęciem gospodarskim (np. Z. Brodecki, M. Gicz, M. Serwach, M. Adamowicz, A. Brodecka – Chamera, D. Fuchs, B. Janyga, S. Koroluk, J. Kruczalak – Jankowska, K. Malinowska, D. Maśniak, J. Nawracała, E. Spigarska, E. Wieczorek, A. Wowerka, Prawo ubezpieczeń gospodarczych, Komentarz, Tom I, Komentarz do przepisów prawnych o funkcjonowaniu rynku ubezpieczeń, publik. LEX 2010, nr 60655).

Wskazać również należy, że także i ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2013 roku, poz. 856 t. j.), w znowelizowanym kształcie obowiązującym od dnia 01 stycznia 2012 roku, także nie zalicza psa do zwierząt gospodarskich. Przepis art. 4 wymienionej ustawy w pkt 17 mówi o „zwierzętach domowych”, pod którym to pojęciem każe rozumieć zwierzęta tradycyjnie przebywające wraz z człowiekiem w jego domu lub innym odpowiednim pomieszczeniu, utrzymywane przez człowieka w charakterze jego towarzysza; w pkt 18 mówi natomiast o „zwierzętach gospodarskich” – w rozumieniu przepisów o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich. Z powyższego wynika, że zwierzęta domowe to zwierzęta trzymane przez człowieka w domu dla osobistych przyjemności lub dla towarzystwa, w odróżnieniu od zwierząt chowanych lub hodowanych z innych powodów (zwierzęta hodowlane, gospodarskie i użytkowe). Zwierzęta gospodarskie to natomiast zwierzęta chowane w gospodarstwie rolnym w celu uzyskania produkcji towarowej lub siły pociągowej. Wykorzystywane są również jako materiał reprodukcyjny.

A zatem pies pilnujący obejścia nie jest w rozumieniu ustawy zwierzęciem gospodarskim, tylko zwierzęciem domowym wykorzystywanym użytkowo ze względu na jego cechy. Wobec powyższego wskazać należy, że w okolicznościach niniejszej sprawy brak jest podstaw do przyjęcia istnienia po stronie pozwanego odpowiedzialności za zdarzenie z dnia 25 grudnia 2014 roku.

Fakt, że pies, który miał spowodować uszkodzenie samochodu marki B. należącego do K. S. - zaś z powodu nie zawarcia właściwego ubezpieczenia wypłata odszkodowania za te uszkodzenia dokonana została przez powoda - jest własnością rolnika – K. D., nie powoduje automatycznego uznania go za zwierzę gospodarskie. Zdarzenie z dnia 25 grudnia 2014 roku i powstała w tym dniu szkoda, może być więc uznana jedynie za nieszczęśliwy wypadek – nie pozostający w związku z posiadaniem gospodarstwa rolnego. Tym samym nie można uznać, że pozwany jest zobowiązany do zwrotu Funduszowi spełnionego świadczenia i poniesionych przez niego kosztów.

W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy oraz dokumenty znajdujące się w aktach szkody, wskazują na to, że w dniu zdarzenia pies swobodnie poruszał się po podwórku posesji pozwanego, wybiegł z niego ponieważ została na nie rzucona petarda, tym samym można co najwyżej wskazać, że podmiotem odpowiedzialnym za szkodę w samochodzie K. S., może być pozwany lub jego małżonka (kobieta w chwili zdarzenia była w domu pozwanego) – jako osoba odpowiedzialna za zwierzę będąca pod jego / jej pieczą. Odpowiedzialność w/w wynikałaby wówczas z art. 431 KC.

Zgodnie z tym przepisem, odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez zwierzęta, która nie znajdują się w stanie wolnym obciąża osobę, która zwierzę to chowa lub się nim posługuje. Pojęcie osób, które zwierzę „chowają lub się nim posługują” postuluje się rozumieć szeroko, jako obejmujące wszelkie przypadki władztwa faktycznego nad zwierzęciem. Władztwo to może zarówno wynikać z jakiegoś tytułu prawnego, jak również przybierać taką formę władania, za którym nie stoi żadne uprawnienie. Zgromadzony w sprawie materiał dowody jednoznacznie wskazuje, że osobą „chowającą” zwierzę była żona pozwanego. Jej odpowiedzialność wynikałaby wówczas z art. 431 KC i byłaby oparta na zasadzie winy w nadzorze.

Pies znajdujący się w gospodarstwie rolnym pozwanego nie może być uznany za zwierzę gospodarcze należące do tegoż gospodarstwa, a co za tym idzie, szkoda dokonana przez niego nie pozostaje w związku z działalnością gospodarstwa rolnego i w konsekwencji nie można wymagać od niego aby uiścił na rzecz powoda żadaną należność.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie budzi wątpliwości, że wskazywany pies był związane z gospodarstwem rolnym pozwanego jedynie w tym znaczeniu, że przebywał na jego posesji (siedlisku). Jego rola i usytuowanie nie byłoby inne niż w przypadku takiego samego zwierzęcia trzymanego przez właściciela działki zabudowanej domem mieszkalnym w mieście. Nie pełnił roli psa pasterskiego, nie stanowił też składnika hodowli psów. Nie został też wskazany inny cel i charakter posiadanego psa.

Skoro dodatkowo, pies nie jest przez przepisy prawa wskazywany, jako zwierzę gospodarcze ani hodowlane, tym samym należy dojść do wniosku, że jest to zwierzę domowe, które nie może być poczytane za składnik posiadanego gospodarstwa rolnego.

Powyższe wszystkie względy wskazują, zatem na prawidłowe przyjęcie, iż szkoda, jakiej doznał poszkodowany K. S. nie pozostaje w związku z posiadanym przez K. D. gospodarstwem rolnym. Brak jest, zatem podstaw dla zastosowania art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2016 roku, poz. 2060 t. j.), dla konstruowania podstaw odpowiedzialności pozwanego, co skutkowało oddaleniem powództwa.

Mając na uwadze wynik postępowania sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.400,00 zł wraz z podatkiem VAT od tej kwoty tytułem zastępstwa prawnego udzielonego z urzędu przez radcę prawnego I. K. zgodnie z treścią § 8 pkt 4) i § 4 ust 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2015 r., poz. 1805 z późn. zm.), biorąc pod uwagę treść uchwały wydanej przez Sąd Najwyższy w dniu 3 grudnia 2015 r. w sprawie o sygn. akt III CZP 90/15 (OSNC 2017/1/3, www.sn.pl, LEX nr 1928532, Biul.SN 2015/12/9-10, KSAG 2016/2/128).

ZARZĄDZENIE

(...)